

Skog Alnarp

Doktors recept för mer ek

Något behöver göras om eken ska behålla sin naturliga plats i landskapet. Det konstaterar Linda Petersson som doktorerat på naturlig förnyring av ek.

Planerade bränder kan vara ett medel för att bryta den negativa trenden.

– Eken är dålig på att förnyra sig själv i dagens skogslandskap, vi behöver hjälpa den genom att efterlikna ekologiska störningar, säger Linda Petersson.

Vid en ytlig betraktelse verkar det inte vara några problem. Fakta från riks-skogstaxeringen visar att volymen ek ökat sedan början av 1950-talet och det finns gott om små självförnygrade ekplantor, speciellt efter ett rikligt ollonår som detta.

Närmre analyser visar upp en annan bild.

ATT VOLYMEN ökar beror på att antalet stora träd blir fler. Många av dessa etablerades under gynnsamma förutsättningar när betesbruket upphörde i början av 1900-talet. De får nu växa till sig och många är lämnade som hänsynsträd eller ”evighetsträd”.

Antalet mindre träd, under 10 centimeters diameter i brösthöjd, har däremot minskat kraftigt sedan

Linda Petersson

1980-talet.

– Att eken är duktig på att etablera sig, vilket märks på mängden plantor, beror på att de stora ekollonen innehåller mycket energi. Energin varar något år, därefter överlever inte plantorna om de inte får tillräckligt med ljus. Dagens täta mörka skogar är ingen bra miljö för ekarna. Av de ädla lövträden är det vårt mest ljuskrävande trädslag, konstaterar Linda Petersson.

DESSUTOM är ekar attraktiva för älgar och annat klövvilt.

Mörkare skogar och bete är förmodligen de två viktigaste förklaringarna till att ungskogen av ek minskar.

– Historiskt har eken gynnats av naturliga störningar som bränder och ett periodvis omfattande skogsbete. För att värna de naturligt förnygrade träden måste vi aktivt sköta skogen och hålla efter viltstammen, säger Linda Petersson.

PÅ FÖRSÖKSYTOR i Kalmar, Skåne och Halland har hon testat några olika metoder för att gynna eken. Inte oväntat gav luckhuggning (för att släppa ner ljus) i kombination med stängsling (för att hålla ute klövvilt) bra resultat.

Dessutom testades brän-

Ekplantan behöver ha ljus och skyddas från bete

ning, vilket används i USA men är något nytt för Sverige i de här sammanhangen.

– Tillsammans med mörker och betande djur är konkurrerande vegetation ett hot mot de unga ekarna.

Genom en kontrollerad, lågintensiv, brand brändes undervegetationen bort. Även ekarna, med en halv meter i medelhöjd drabbades av elden. Nästan alla dog ovan jord, vilket kan verka tveksamt, men poängen är att eken har ett väldigt djupt rotsystem och en förmåga att skjuta nya skott. Den kommer därför igen snabbt efter branden och får ett försprång mot konkurrerande vegetation.

– Försöken bekräftade det jag studerat i USA där naturvårdsbränning är en etablerad metod för att gynna ek. Resultaten var likartade i alla mina försök. De nya skotten fick dessutom extra kraft om

bränningen kombinerades med luckhuggning för att ge ljus.

– Innan man kan rekommendera bränning som metod bör dock försöken bli lite äldre, men det tycks fungera bra. Ett generellt tips är i vilket fall att hålla efter undervegetationen, säger Linda Petersson.

Ett problem är att de friställda plantorna blir extra utsatta för bete. Det gäller alltså att både gynna plantorna och hålla nere betestrycket. När de unga träden nått betningssäker höjd behövs fortsatt ljus och frihuggning.

LINDA PETERSSON disputerade i november och är därmed doktor med skoglig inriktning. Hennes avhandling heter ”Promoting natural regeneration of oak by manipulating disturbance” och kan läsas via länken nederst på nyhetsbrevet.

Kontakt

Linda Petersson, linda.petersson@slu.se Länk: https://pub.epsilon.slu.se/16399/1/petersson_l_191022.pdf

Redaktör nyhetsbrevet Pär Fornling: par.fornling@slu.se